

Skloňovanie podstatných mien

Ženský a stredný rod

Feminína

Vzory:

- **žena** (matka, idea, Ikea, Andrea)
- **ulica** (situácia, dielňa)
- **dlaň** (pieseň)
- **kost'**
- **gazdiná** (princezná)
- **pani** – špeci prípad: od mladej panej/od pani doktorky

gazdiná, pani

SG

N gazdin-á

pan-i

G gazdin-ej

pan-ej

D gazdin-ej

pan-ej

A gazdin-ú

pan-iu

L (o) gazdin-ej

(o) pan-ej

I gazdin-ou

pañ-ou

PL

N gazdin-é

pan-ie

G gazdín-Ø [princezien]

pan-í

D gazdin-ám

pan-iam

A gazdin-é

pan-ie

L (o) gazdin-ách

(o) pan-iach

I gazdin-ami

pan-iami

Gazdiná (princezná)

Podľa vzoru **gazdiná** sa v slovenčine skloňuje presne 11 feminín zakončených na **-a**

šľachtičná, kňažná, kráľovná, cisárovná,
cárovná, princezná, ujčíná, švagriná, testiná,
stryná, gazdiná

Od neutier k feminínam

V slovenčine sa vo väčšej miere uplatňuje vyrovnávanie tvarotvorných základov **prechodom pôvodných neutier zakončených na –a k feminínam**

tá dráma/to drama, tá téma/to téma, tá klíma/to klima, tá dogma/to dogma, tá dilema/to dilema, tá aróma/to aroma, tá reuma/to revma

Vkladné morfémy

V Gpl. niektorých feminín je **vkladné**

-ie-, -o-, -e-

(nepliešť si s alternáciou)

sestra -> sestier,

ovca -> oviec

učiteľka -> učiteliek,

hra -> hier,

otázka -> otázok,

vojna -> vojen

Rozdiely

Rozdiely v skloňovaní sú pri vlastných menách a cudzích slovách zakončených na **-a** (Táňa, Dáša, Soňa, Naďa, gejša,...)

V slovenčine sa skloňujú podľa vzoru ***ulica***, v češtine podľa ***žena***.

V oboch jazykoch však dochádza ku kolísaniu v skloňovaní.

system/prax: dát Soně/dát Soni (CZ)

od Sone/od Soni (SK)

Neutrá

Vzory:

- mesto (gymnázium, epiteton)
- srdce (plúca)
- vysvedčenie
- dievča

Pri vzore vysvedčenie neplatí rytmický zákon
(prútie, lístie, ústie)

Neutrá

- Slovenské neutrá sa v sg. skloňujú jako maskulína, v pl. jako feminína.
- Naopak, české neutrá plurálu v D, L a I majú koncovky jako maskulína (mestách – městech, mestami – městy, slovách – slovech, slovám - slovům)
- V Npl. majú slovenské neutrá koncovku –á, české koncovku –a (slová – slova, mená – jména, pravidlá – pravidla)

Oko, Ucho

= vzor mesto

- Ak označujú časti tela, majú v pluráli *duálové* tvary (al. tzv. *dvojné číslo*)
- Ak neoznačujú časti tela, skloňujú sa podľa vzoru *mesto* aj v pluráli (pávie oká)

N	oči	oká	uši	uchá
G	očí	ôk-Ø	uší	úch-Ø
D	očiam	okám	uším	uchám
A	oči	oká	uši	uchá
L	(o) očiach	(o) okách	ušiach	uchách
I	očami	okami	ušami	uchami

Pomnožné substantíva

Rod a vzor pomnožných podstatných mien sa určuje podľa zakončenia v nominatíve a v datíve množného čísla:

- N pl. na **-á/-a** a v D pl. na **-ám/-am** (*krosná, bradlá, ústa, vráta, Košariská*) sú stredného rodu, vzor **mesto**.
- N pl. **-ia/-a** a v D pl. **-iam/-am** (*prsia, plúca, dvercia*) zodpovedá strednému rodu, vzoru **srdce**.
- N pl. **-y** a v D pl. **-om** (*dostihy, zálety, vohľady, hody, fašiangy, Kúty, Piešťany, Karpaty, Zbrojníky*) zodpovedá neživotnému mužskému rodu, vzoru **dub**.

Pomnožné substantíva

- N pl. **-y** a v D pl. **-ám/-am** (*sánky, hodinky, váhy, noviny, prázdniny, Tatry, Alpy*) zodpovedá ženskému rodu, vzoru **žena**.
- N pl. **-e** a v D pl. **-om** (*okuliare, Tlmače, Ladce, Hámre, Dechtáre, Leváre, Vráble*) zodpovedá neživotnému mužskému rodu, vzoru **stroj**.
- N pl. **-e** a v D pl. **-iam/-am** (*sane, husle, jasle, kvasnice, kliešte, Vianoce, Košice, Levice*) zodpovedá ženskému rodu, vzoru **ulica**.